

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj

Številka: 802-01/13-14/ EPA 1398-VI
Ljubljana, 1. 10. 2013

Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj je na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05-uradno prečiščeno besedilo, 95/09 - odl. US in 21/13 - ZFDO-F) in 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09 in 101/10) sprejela naslednje

M N E N J E

k Predlogu zakona o dopolnitvah Zakona o vodah (ZV-1C) – skrajšani postopek

Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj je na 12. seji 30. septembra 2013 obravnavala Predlog zakona o dopolnitvah Zakona o vodah, ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložila Vlada.

Komisija podpira predlog zakona in nanj nima pripomb.

Predlagane dopolnitve Zakona o vodah so predvsem rezultat Revizijskega poročila Računskega sodišča o učinkovitosti poslovanja takratnega Ministrstva za okolje in prostor pri izvajanju Zakona o vodah v letih 2009 in 2010, ki je ugotovilo, da so subjekti pri plačilu vodne pravice neenakopravno obravnavani. Zakon o vodah je leta 2002 določil, da se mora za posebno rabo vode pridobiti vodno pravico z vodnim dovoljenjem ali koncesijo in jo plačati, pri čemer se obveznost plačevanja začne izvajati z dnem izvajanja vodne pravice. Zakon je določil tudi prehodno obdobje dveh let, v katerem so morali zavezanci, ki so rabili vodo, oddati vlogo za pridobitev vodne pravice. Del zavezancev je vlogo oddalo pravočasno in z nekaterimi od njih je Vlada sklenila koncesijsko pogodbo, z nekaterimi potencialnimi zavezanci pa ne. Poleg teh kategorij zavezancev obstajajo tudi zavezanci, ki so uporabljali vodo, pa so vlogo za pridobitev vodne pravice oddali po izteku prehodnega obdobja oziroma prepozno ali pa je niso oddali, ali pa so začeli uporabljati vodo kasneje. To pomeni, da v mnogih primerih obstoječi uporabniki vode niso sklenili koncesije in zato v primerjavi s tistimi subjekti, ki so jo sklenili in jim je bilo odmerjeno plačilo, niso imeli finančnih obveznosti. Zaradi neenakopravne obravnave zavezancev je Računsko sodišče naložilo resornemu ministrstvu, da uredi to vprašanje tako, da bo obveznost plačevanja koncesijske dajatve določena za obdobje dejanskega izkoriščanja vodnega vira. S tem zakonom se ureja vprašanje nadomestila za rabo vode treh kategorij zavezancev, in sicer proizvajalcev pijač, termalnih kopališč in zavezancev, ki potrebujejo vodo za ogrevanje, medtem ko v primeru ostalih zavezancev (npr. male HE, ribogojnice, pristanišča) neenakopravne obravnave ni (bilo).

Komisija je bila seznanjena, da se z dopolnitvijo prehodnih določb veljavnega zakona ureja vprašanje podeljevanja koncesije brez javnega razpisa za vse obstoječe uporabnike vode, ki bi morali pridobiti vodno pravico na podlagi koncesije, a jim (še) ni bila podeljena, če izpolnjujejo pogoje za podelitev koncesije. Da bi izenačili pravni položaj subjektov, ki so v preteklem obdobju uporabljali vodo in plačevali vodno pravico, s subjekti, ki so prav tako rabili vodo, a jim vodna pravica ni bila zaračunana, se zakonsko ureja t.i. nadomestilo za rabo vode za čas dejanske rabe vode, in sicer od 1. 1. 2005, pri čemer bodo zavezanci, ki so v preteklosti plačali več koncesije, kot bi plačali nadomestila za rabo vode, dobili povrnjeno razliko. Novela določa tudi način izračuna in plačila navedenega nadomestila, pri čemer se zaradi omilitve pretiranega posega v obstoječi finančni položaj gospodarskih subjektov omogoča plačilo na največ 30 obrokov oziroma 30 let. Rešitve so predlagane v smeri najmanjše možne obremenitve državnega proračuna.

Ker so se tekom proračunske razprave predvidena sredstva za vzdrževanje vodotokov znižala na 500.000 evrov, je predmet tega zakona tudi dopolnitev 162. člena zakona, na podlagi katere bodo sredstva Sklada za vode namenjena tudi izvajanju javnih gospodarskih služb .

Komisija pozitivno ocenjuje način dela predlagatelja zakona, ki se je pri pripravi predlaganih rešitev posvetoval tudi s predstavniki vseh treh kategorij zavezancev in na koncu dosegel dogovor o višini nadomestila za rabo vode, ki je nižje od plačila za koncesijo, ki jo plačujejo koncesionarji, možnosti obročnega plačevanja ter možnosti povrnitve razlike plačil. Določitev nižjega nadomestila za rabo od sprva predlaganega je tudi posledica opozoril Gospodarske zbornice Slovenije, da je treba izenačiti položaj slovenskih proizvajalcev pijač s tujimi konkurenti na domačem trgu.

Predlagatelj novele zakona izpostavlja, da 155. člen Ustave dopušča možnost povratne veljave pravnih aktov pod pogoji, da je to določeno z zakonom, da gre za posamične določbe zakona, če to zahteva javno korist in če se s tem ne posega v že pridobljene pravice. Po mnenju predlagatelja zakon ne posega v pridobljene pravice, saj so uporabniki vedeli, da morajo plačati za rabo vode in da vode pred pridobitvijo vodne pravice ne bi smeli uporabljati. Člani komisije menijo, da je predlagatelj utemeljil dopustnost povratne veljave zakona, saj so subjekti ves čas vedeli, da so zavezani k plačilu rabe vode od trenutka njenega izkoriščanja. Ob tem komisija izpostavlja tudi opozorilo predlagatelja, da obstaja zaradi neenake obravnave gospodarskih subjektov tveganje za začetek postopka zoper državo zaradi nedovoljene državne pomoči, zaradi česar je treba doseči dogovor. Komisija se pridružuje oceni predlagatelja, da je treba pravno urediti in izenačiti položaj vseh subjektov, ki so zavezani k plačilu vodne pravice, kar pa je možno le na način, ki je predlagan s to novelo zakona.

Komisija ugotavlja, da Gospodarska zbornica Slovenije opozarja na potrebo po jasni določbi glede obresti pri plačilu nadomestila za rabo vode oziroma pričakuje, da velja razlaga Ministrstva za kmetijstvo in okolje, da kasneje ne bi prišlo do različnih tolmačenj in posledično večjih finančnih obremenitev gospodarskih subjektov. Komisija je bila seznanjena, da predlagatelj sprva ni nameraval določiti obresti, vendar je bil opozorjen, da bi to pri obročnem odplačevanju predstavljalo nedovoljeno državno pomoč (v primerjavi s subjekti, ki bi plačali v enkratnem znesku). Zato se je poiskala rešitev, ki pomeni najmanjšo možno obremenitev gospodarskih subjektov, in

sicer z določitvijo referenčne obrestne mere, ki se obračuna v enkratnem znesku na dan plačila x 1.68% in pomenijo obresti za 30-letno odplačevanje. Razliko plačil bo država vračala upravičencem brezobrestno (peti odstavek 199. f člena), saj bi v primeru obrestnega vračanja morali dvigniti osnovni znesek.

Komisija ugotavlja, da državni proračun iz naslova tega zakona ne bo bistveno pridobil novih finančnih sredstev. V prvem letu se predvideva za okoli 350.000 evrov priliva v državni proračun (ureditev stanja za nazaj), od 1. 1. 2014 pa za okoli 1,7 milijonov EUR več letnih prilivov v državni proračun oziroma v Sklad za vode. Komisija se pridružuje mnenju predlagatelja novele zakona, da navedene finančne obveznosti za prihodnje zavezance ne pomenijo prevelikega bremena oziroma ne ogrožajo njihovega ekonomskega obstoja.

Komisija je bila seznanjena, da v preteklosti koncesije za rabo vode niso bile pravočasno podeljene tudi zaradi kadrovske podhranjenosti na resornem ministrstvu (ena oseba), verjetno pa so obstajali tudi interesi, da do podelitve koncesije ne pride. Predstavnica Gospodarske zbornice Slovenije je člane komisije seznanila, da so v preteklosti zbornica in podjetja opozarjale resorno ministrstvo na oddane vloge, a odziva ni bilo.

V povezavi z določbo 181. člena Zakona o vodah, ki v 25. točki prvega odstavka med prekrške šteje rabo vode brez vodnega dovoljenja ali koncesije, komisija ugotavlja, da se v tem času sam nadzor ni izvajal v zadostni meri. V skladu s tem zakonom bodo morali vsi, ki še niso oddali vloge za pridobitev vodne pravice, le-to v roku oddati, v nasprotnem primeru bo sledilo zaprtje obrata v delu, kjer se rabi voda.

Komisija tudi ugotavlja, da bo do sredstev iz naslova tega zakona upravičena država, ki bo tudi v celoti vračala razliko med plačano koncesijo in nadomestilom za rabo vode, ne glede na to, da so bile občine upravičene do dela koncesnine.

Komisija ugotavlja, da sistem zaračunavanja vodne pravice, podeljene z vodnim dovoljenjem, še ni vzpostavljen in tudi ni predmet tega zakona, bo pa treba zaradi zahtev Računskega sodišča tudi to urediti.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Jernej Verbič.

Sekretarka
Meta Štembal, l.r.

Predsednik
Jernej Verbič, l.r.